

Reactie GRIP | augustus 2021

Conceptnota Decreet Leersteun

.....
GRIP vzw | Vooruitgangstraat 323 | 1030 Brussel

T. 02/214 27 60 | info@gripvzw.be | www.gripvzw.be

Ondernemingsnummer 0474368206 | RPR Brussel
.....

Inleiding

De Vlaamse regering keurde op vrijdag 25 juni 2021 de conceptnota Decreet leersteun goed. Voor GRIP betekent dit duidelijk geen vooruitgang voor het inclusief onderwijs. Integendeel op heel wat vlakken gaat men achteruit of blijft men stilstaan: geen enkele ambitie op het vlak van inclusief onderwijs (de term inclusief onderwijs is in de nota zelfs niet terug te vinden), meer doorverwijzing naar en versterking van het buitengewoon onderwijs, ...

Door geen financiële input te voorzien in dit grote dossier is het nogmaals duidelijk dat inclusief onderwijs niet hoog op de prioriteitenlijst staat. Er is momenteel al een tekort aan ondersteuning. De voorgestelde aanpassingen zullen er niet voor zorgen dat de problematiek met betrekking tot voldoende ondersteuning opgelost zal zijn.

GRIP eist dan ook meer ambitie voor inclusief onderwijs (#meerambitievoorinclusiefonderwijs) door **voor elk kind en ouder het recht te vrijwaren om te kunnen kiezen voor inclusief onderwijs en alsook tijdens het inclusietraject ten allen tijde ondersteund te worden.**

Bemerkingen

1. *De conceptnota is in strijd met het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en niet conform art. 22 ter van de grondwet*

GRIP stelt zich vragen over hoe de conceptnota rijmt met het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en de grondwet met betrekking op recht op inclusie. Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en inclusief onderwijs worden in gans de tekst niet vernoemd.

- *Buitengewoon onderwijs wordt opnieuw versterkt*

Men blijft inzetten op het versterken van het buitengewoon onderwijs. General Comment n°4 van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap zegt duidelijk dat dit niet aan de orde is.

'It commits to ending segregation within educational settings by ensuring inclusive classroom teaching in accessible learning environments with appropriate supports.'

General Comment n°4 12c

GRIP is geen voorstander van schaduwonderwijs en minister Weyts blijktbaar ook niet. Leerlingen dienen te leren wat ze dienen te kennen in het gewoon onderwijs. Maar waarom wordt er dan wel nog ingezet op het buitengewoon onderwijs? Is dat ook geen schaduwonderwijs? Want leerlingen die niet kunnen 'volgen' in het gewoon onderwijs worden in een aparte setting geplaatst. Streven naar kwaliteitsvol onderwijs is streven naar inclusief onderwijs.

- *Er is geen langetermijnvisie naar één inclusief onderwijssysteem en er wordt een extra spoor bij gecreëerd*

Volgens het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en General Comment n°4 dienen we te evolueren naar één inclusief onderwijssysteem.

'This is not compatible with sustaining two systems of education: mainstream and special/segregated education systems.'

General Comment n°4 39

Er is ook geen langetermijnvisie en plan om naar 1 kwaliteitsvol inclusief onderwijssysteem te groeien. De conceptnota impliceert zelf dat men een spoor gaat bij creëren namelijk leersteun, naast gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs .

- *'Elk kind op de juiste plaats' is achteruitgang in vergelijking met het M-decreet*

In het M-decreet was de operationele doelstelling: *'Eerst gewoon onderwijs, dan buitengewoon onderwijs'*. Nu staat er: *'Elk kind op de juiste plaats: gewoon onderwijs waar het kan, buitengewoon onderwijs als het moet.'* Dit is toch wel totaal iets anders dan wat het M-decreet nastreeft nl

eerst gewoon onderwijs en in uitzonderlijke gevallen buitengewoon onderwijs. Voor GRIP is dit een stap terug en dit kan niet volgens het standstill principe. We vragen dan ook aan de minister meer ambitie door onder andere special education te zien as service and not a place.

2. Kaders en taal met betrekking tot inclusief onderwijs is verdwenen

De kaders en taal met betrekking tot inclusief onderwijs is zo goed als niet te vinden in de conceptnota: inclusief onderwijs, redelijke aanpassingen, Universal Design for Learning (UDL), handelingsgericht werken (HGW), handelingsgerichte diagnostiek (HGD), zorgcontinuüm, ...

Deze begrippen vormen momenteel de basis voor het inclusief onderwijs en zijn al door velen ingeburgerd. Worden deze zomaar overboord gegooid? Gooit men op deze manier het badwater niet weg? Waar passen deze in de conceptnota?

3. Kinderen en hun ouders hebben een zwakke rechtspositie

- *Zullen kinderen/jongeren betrokken worden in hun inclusietraject?*

Hoe zit het met de stem van het kind/jongere? Dit wordt niet geëxpliciteerd in de tekst. Gaat men er vanuit dat dit gewaarborgd is via het handelingsgericht werken? Specifieke aandacht is toch wel wenselijk.

- *Kinderen en hun ouders worden niet gezien als gelijkwaardige partners*

Kinderen en hun ouders worden in de conceptnota niet gezien als gelijkwaardige partners. Ze spreken over informeren en betrokken worden dit is geen gelijkwaardige partner zijn en is tegen het principe Niets Over Ons Zonder Ons. Hierdoor wordt hun rechtspositie ondermijnd. Ook is er sprake van een infoloket waar er vroeger sprake was van een aanspreekpunt. Het woordgebruik geeft toch wel een andere nuance.

- *De klassenraad mag niet 'finaal' de beslissing hebben om al of niet een inschrijving te ontbinden*

GRIP kan zich vinden dat de klassenraad zich moet buigen over het al of niet ontbinden van een inschrijving. Het kan echter niet dat er geen beroepsprocedure is die bindend is zowel voor de school als de ouders. GRIP vraagt dan ook een onafhankelijke organisatie, dus ook niet een CLB, die een beslissing, geen advies, neemt indien een ouder niet akkoord is met de ontbinding van de inschrijving. Deze instantie zou de school ook een begeleidingstraject moeten kunnen opleggen.

- *Ouders van leerlingen uit de kleine types mogen niet meer kiezen van waar de ondersteuning komt*

Bij de huidige regelgeving mogen ouders van leerlingen uit de kleine types kiezen van waar de ondersteuning komt. Heel dikwijls heeft dit te maken met visies rond ondersteuning. Denk maar aan de kinderen die doof zijn: ga je voor VGT of ga je voor liplezen? Zullen de leersteuncentra al deze visies in de praktijk kunnen brengen. Met andere woorden kiezen de ouders voor VGT, zal er dan een ondersteuner zijn die deze visie belichaamt?

- *Studiebewijs als men een Individueel Aangepast Curriculum volgt is mogelijk*

Dat de gelijkwaardigheidsprocedure bij de onderwijsinspectie niet meer moet opgestart worden als een klassenraad een studiebewijs wenst te geven aan een leerling die het Individueel Aangepast Curriculum heeft gevolgd is een vooruitgang. Maar wat als de klassenraad dit weigert en de ouders zijn de mening toegedaan dat een studiebewijs toch aan de orde is? Kan men dan als ouders terecht bij de onderwijsinspectie?

- *Waar kunnen kinderen en hun ouders met een klacht terecht?*

In het M-decreet was er sprake van een laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders. GRIP vindt het spijtig dat de uitbouw ervan niet optimaal is verlopen. Ouders zijn hierover veel te weinig geïnformeerd en in verschillende ondersteuningsnetwerken is het een lege doos.

Nu wil men een infopunt installeren: informeren dus. Wat als een ouder met een klacht zit? Waar gaan ze dan terecht kunnen? Welke rol krijgt de Commissie Leerlingenrechten?

- *Bij de ouder- en belangenorganisaties was er geen consensus over de vijf speerpunten*

De ouder- en belangenorganisaties hebben slechts één keer na lang aandringen samen gezeten met het kabinet. Tijdens dat overleg werden de vijf speerpunten voorgelegd waarop de organisaties schriftelijk mochten reageren. In de reacties was echter geen enkele vorm van consensus te bespeuren.

4. *Het in kaart brengen van bepaalde zaken is een noodzaak*

- *Eindelijk een verplicht begeleidingstraject voor scholen die te veel weigeren*

Zoals beschreven in de conceptnota verandert er niets aan het inschrijvingsrecht. Dit wil zeggen dat alle leerlingen nog steeds recht op inschrijving hebben in een gewone school. Dit geldt ook voor leerlingen met een verslag buitengewoon onderwijs. Alleen is dit onder ontbindende voorwaarden. Een school kan de inschrijving ontbinden als de disproportionaliteit wordt aangetoond. De criteria hiervoor zijn vastgelegd in het protocol van 2007 (Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van de personen met een handicap (vlaanderen.be))

Minister Weyts communiceerde hier gans anders over in de media. Hij sprak vooral over de draagkracht van een klas/school. Het is dus niet duidelijk of de criteria voor disproportionaliteit zullen aangepast worden.

Scholen die te veel weigeren zullen een verplicht begeleidingstraject dienen te volgen. Maar over hoeveel weigeringen en in welke periode gaat het hier? Het is nu niet dat een kleine school jaarlijks een aanvraag krijgt voor een inschrijving onder ontbindende voorwaarden. Wie zal de ontbindingen analyseren en de kwaliteit van de motivering bekijken? Wat met weigeringen onder tafel?

- *Leerlingenbegeleiding wordt eindelijk een doorlichtingsitem*

GRIP is tevreden dat er een referentiekader voor kwaliteitsvolle ondersteuning wordt uitgewerkt en dat dit zal gebruikt worden tijdens de doorlichting van scholen, CLB's en leersteuncentra.

- *Zullen CLB's geen schrik hebben om (gemotiveerde) verslagen te schrijven om zo niet sneller doorgelicht te worden?*

GRIP vreest dat CLB's zich zullen inhouden met het realistisch schrijven van (gemotiveerde) verslagen. Doorlichtingen zijn geen pretje en als men dit kan ontwijken zal dit ook getracht worden. Ouders hebben schrik dat CLB's hierdoor minder objectief zullen zijn.

5. Hoe zal de voldoende ondersteuning uitgewerkt worden in de praktijk?

GRIP is zeer tevreden met volgende uitspraak: *'Leerlingen, leerkrachten en schoolteams krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben gedurende de tijd die nodig is.'* Maar we vragen ons wel af op welke manier dit zal gegarandeerd worden daar het decreet budgetneutraal dient te zijn en dat niet alles open-end financiering is. GRIP vraagt dat leerlingen met een verslag kunnen rekenen op evenveel ondersteuning in het inclusief onderwijs als in het buitengewoon onderwijs.

6. Professionaliseren van het leerkrachtenteam is echt nog wel nodig

Op verschillende plaatsen in de tekst is te lezen dat er zal ingezet worden op het professionaliseren van het schoolteam. Dit is echt wel nog nodig maar dan dit dient wel vanuit een kwaliteitsvol inclusief kader te vertrekken. Het buitengewoon onderwijs is hiervoor niet het best geplaatst (cfr Onderwijsspiegels).

Leerkrachten hebben nood aan tools om de leerlingen met specifieke noden te ondersteunen. Volgens de conceptnota zal er ingezet worden op het herkennen van de specifieke onderwijsbehoeften en het houden van leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum. Maar over welke leerlingen zal het dan nog gaan als het motto is: elke leerling op de juiste plaats? Zullen de leerlingen die een grotere ondersteuningsnood hebben dan al niet doorverwezen zijn naar het buitengewoon onderwijs.

Er is in de conceptnota niet terug te vinden hoe het schoolteam leerlingen in fase 2 of 3 dient te ondersteunen. Dit kan niet alleen de verantwoordelijkheid zijn van de leercentra. Ook de gewone school dient zijn verantwoordelijkheid op te nemen en de draaischijf te zijn voor het volledige inclusietraject.

7. 'Slapende' (gemotiveerde) verslagen kunnen soms toch nog wakker worden

Het herbekijken van 'slapende' verslagen is goed. Toch mag dit niet zomaar een vanzelfsprekendheid zijn. Het is heel belangrijk dat elke case besproken wordt met alle actoren: dus ook met de leerling en de ouders. Leerlingen en hun ouders hebben namelijk schrik dat indien een leerling opnieuw ondersteuning nodig heeft, hij/zij daar geen beroep meer zal kunnen op doen of dat de wachttijd enorm lang zal zijn. Want het is mogelijk dat een leerling geen extra ondersteuning nodig heeft in een periode van een traject. Maar ondersteuning is heel context gebonden. Dit wil zeggen dat door een nieuwe leerkracht, nieuwe leerstof, gewijzigde thuissituatie ... leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften plots wel nood hebben aan ondersteuning.

8. Enkel zelfstandige instellingen zouden een leersteuncentrum mogen oprichten

Zolang een leersteuncentrum verbonden blijft aan een school voor buitengewoon onderwijs blijft er belangenvermenging in het spel. De ondersteuning voor leerlingen in het gewoon onderwijs blijft dan ook onder invloed van visies vanuit het buitengewoon onderwijs. Leersteuncentra zijn belangrijk in het realiseren van inclusief maar ze dienen doordrongen te zijn van een inclusieve visie.

9. Is het mogelijk om dit decreet budgetneutraal in te voeren?

GRIP vindt dat het decreet het volgende dient te bevatten:

- De leersteencentra dienen een werkbare structuur te hebben.
Hoe zullen de middenstructuren van de leercentra gesubsidieerd worden?
Momenteel worden er uren weggenomen van de ondersteuningsuren van de leerlingen maar de minister zegt dat hij al de middelen op de klasvloer wenst.
Van meer dan 300 ondersteuningscentra naar 36 leersteuncentra evolueren zonder middenstructuur en een financiële input zal een negatieve invloed hebben op het aantal ondersteuningsuren voor de leerlingen als er geen financiële input komt.
- Schoolteams dienen geprofessionaliseerd te worden.
Hoe zullen de competenties van de schoolteams aangescherpt worden om de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften beter te ondersteunen?
- Elk kind verdient voldoende ondersteuning om inclusief onderwijs waar te maken.
De financiën voor de omkadering van de grote types blijft gelijk. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat deze momenteel ontoereikend is.
Momenteel krijgen leerlingen van de grote types met een verslag en een gemotiveerd verslag evenveel ondersteuning. In de conceptnota staat dat leerlingen met een verslag recht moeten hebben op meer ondersteuning. Dit is positief maar daar de financiële pot dezelfde blijft, zullen de leerlingen van de grote types met een gemotiveerd verslag nog minder ondersteuning ontvangen.

10. Er is geen enkele link gemaakt met het beleidsdomein welzijn

Overleg tussen onderwijs en welzijn is echt noodzakelijk om samen stappen vooruit te zetten in inclusief onderwijs om de volgende problemen op te lossen:

- Volgens GRIP is PAB een hefboom voor kwaliteitsvol inclusief onderwijs. PAB of extra ondersteuning kine, logo, ... via welzijn wordt niet vermeld in de nota.
- Ook worden revalidatie en therapie momenteel enkel in het buitengewoon onderwijs aangeboden. Ouders die kiezen voor inclusief onderwijs moeten dus zelf de revalidatie en therapie organiseren na de schooltijd en betalen.

- Het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs is in tegenstelling in het gewoon onderwijs gratis.